

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 12 frt.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hóra ———— 1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap estl 6 óráig.

Nagybecskerek, 1899.

XXVIII. évfolyam, 100. szám.

Kedd, május 2.

Cukorgyár Nagy-Becskereken.*)

A nagybecskereki cukorgyárnak a létesítése immár majdnem befejezett tény. A gyár mint ipari és mint mezőgazdasági cukorgyár fog létesíttetni, vagyis egy finanszírozó bank s mezőgazdánk kölcsönösen fogják azt megteremteni. Nagyon természetes, hogy az lenne a legideálisabb állapot, ha a gyár tisztán mint mezőgazdasági cukorgyár kreálthatnák, vagyis ha tisztán az érdekelt gazdaközönség állíthatná azt fel, azonban megyebeli viszonyaink között erre manap még gondolnunk sem lehet. A megoldási módnak tehát az arany közepet lett választva, vagyis a gyár finanszírozását a vállalkozó bank fogja lebonyolítani, mely bank egyszersmind 700 ezer frtnyi üzletrészt is jegyez, míg a többi üzletrésznek (500 ezer frt értékben) a gazdaközönség között kell szétosztani, hogy ily módon a gazdáknak a gyárossal is érdekközössége legyen, vagyis hogy a beváltási árak megállapításába és más fontos dolgokba esetről-esetre beleszólhassanak. Minden termelő hold cukorrépa után egy 100 frtos üzletrészt kell a gazdáknak jegyezni, vagyis aki 10 holdon akar cukorrépat termelni, annak 10 üzletrésszel kell bírnia, az üzletrészek árát azonban a gazdaközönség nem készpénzzel fogja kiegyenlíteni, hanem az általa termelt répával, oly módon, hogy a beszállított répától évenként 20% az üzletrészek törlesztésére fog fordítani.

A gyár egyelőre 5000 hold cukorrépa termésének a feldolgozására fog alapítani, oly módon azonban, hogy az később 10 ezer hold termésének a feldolgozására fejleszthető legyen.

Ennyit a gyár létesítésének a módzatairól!

Vessünk most egy rövid pillantást azokra a közgazdasági tényezőkre, melyeket a gyárnak hivatása leendő istápolni.

Ilyenek: I. A föld tiszta hozamának emelése a nagy- és kisbirtokosoknál egyaránt. Nagyot téved az, ki a répa és a buzatermelést egymással parallel hasonlítja össze, mert felejt, hogy az örök buza termelés nem tarthat immár még Torontálban sem a végtelenségig, mert hisz az kipróbált igazság, hogy ugyanazon föld 6 év összeségében nem ad akkora buzatermést, ha az évről-évre buzával vettetik el, mint akkor, ha ugyanazon 6 év keretében ugyanazon földön más növények is termeltek. De meg még ezen összehasonlítás is erősen a cukorrépa javára billenti a mérleg serpenyőjét, mert átlagosan egy hold cukorrépa-vetés legalább is 20 frttal magasabb tiszta jövedelmet nyújt a gazdának, mint egy hold buzavetés.

II. A rendszeres talajmivelés meghonosítása. Ez a cukorrépa-termeléssel karöltve jár s csak ennek a növénynek a meghonosításával fogja a nép megtanulni azt, hogy a föld mily hálás, s hogy az sohasem csalódik, ki keze munkáját nem sajnálja a földtől.

III. Lesz munkája a munkát keresőknek. Valjuk be őszintén, hogy Torontálban sok a munkáskéz, a mezei munka azonban felette csekély. Mert kérdezem, vajjon a tengeri kapálás befejeztétől ara-

* Az örvendetes mozgalom részleteivel lapunk más helyén foglalkozunk. Itt örömmel adtunk helyet a kitűnő szakférfi figyelemre méltó fejtegetéseinek. A szerk.

tásig s a csépléstől a kukoricaszedésig, no meg ettől tavaszig mi munkája van a népek? Pedig ennek a szegény népek kenyér kell az aratás előtt is, meg a télen is!

Igaz ugyan, hogy ezen bajnak az enyhítésére egy cukorgyár még kevés, mert az csak annyi ebben a nagy vármegyében, mint egy csepp víz a pohárban, de kezdenek mégis csak elég. Es ezen körülményt sziveskedjenek figyelembe venni az aggódo honfiak, kiket megdöbentett az a gondolat, hogy immár Torontál is mozog, hogy immár nem elégszik meg az őstermeléssel, immár Torontál is gyárt követel magának, melyben nyers terményeinek egy részét feldolgozhatja, s emellett sziveskedjenek mérlegre vetni azt is, hogy Torontálvármegyében az az 5—10 ezer hold cukorrépa termelés, midőn szántóföldünk területe az 1 millió 200 ezer holdat meghaladja alig lesz észrevehető, és azon se aggódjanak, hogy ezen egy gyárnak a kreálásával be fog következni a cukor-tultermelés. Mert igaz ugyan, hogy az utóbbi években a cukorgyárak krízisen mentek keresztül, ezt azonban szerencsésen kiállották, az is igaz, hogy Amerika fenyeget az európai cukor kitiltásával, a cubai cukornád-termelés és nádcukorgyártás forszírozásával, de alig hangzanak el fenyegető szavai, már is kiderült, hogy rendkívüli mértékben reászorult az európai cukorra, mely körülmény az európai cukorárakat egyszerre magasan felszöktette. Na de meg valljuk be, hogy Amerikában a magyar cukor ugysem fog gravitálni soha, mert annak exportálása Németország, a mi természetes piacunk pedig a Kelet. Egy esetleges németországi konkurenciától pedig meg fognak védeni vámjaink. Az indiai surtaxe sem idézhet elő nagyobb emóciót, mert annak természetes fejleménye, hogy miként a felkorbácsolt víz, lecsendesülni fog.

Aztán meg a belfogyasztásra is kell gondolnunk. Hisz hazánkban rendkívüli a kicsiny cukorfogyasztás. Ezt tehát emelni kell!

Miként?

1. Csökkenteni kell a cukorra kivetett fogyasztási adót, mert ez által a cukor olcsóbb lesz s így fogyasztása emelkedni fog.

2. A fogyasztási adó teljes elengedéseivel alkalmat kell adni, hogy a cukor denaturált állapotban takarmányozási célokra használtathassék.

3. A katonák élelmezésénél a cukor felkarolásával.

4. A sacharinnak (mesterséges cukor) súlyos megadóztatásával.

5. A must javítására használt adómentes cukornak az engedélyezésével, a mennyiben ennek következtében a bortermelők nagyobb mennyiségű cukrot használnának fel a must feljavítására (a szüretelt musthoz cukrot keverni szabad, ezt nem tiltja a bortörvény, mert hiszen a mustban levő cukor éppen olyan, mint a süvegucukor s így ha ebből keverünk a must közé, ugy azt ezáltal javítani fogjuk, miután a must erjedése alatt a cukorból lesz a szesz.)

És az éremnek erre az oldalára még nagyon sok fontos tényező van felírva, az aggódo ne ijedjenek meg tehát, hanem csatlakozzanak azon mozgalomhoz, mely

oly szépen és oly lelkesen van megindulóban, s mely mozgalomnak az élén a gazd. egyesület elnöke: gróf Csekonics Endre áll.

Bár az okos körültekintés jeles erény, de az aggódo töprengés bün. Bátran előre tehát s ragadjuk meg a kínálkozó alkalmat, mert kérdés, hogy az visszatér-e még.
Marton Andor.

HIREK.

Tájékoztató.

Május 4. D. u. fél 4 óra. Megyei állandó választmányi ülés.

Május 6. A nagybecskereki zenekedvelők hangversenye.

Május 12. Jegyzői szigorlatok.

Május 14. Torontálmegyei községi és körjegyzők egylete rendes évi közgyűlése.

Május 14. A nagybecskereki Kerékpár-Egylet tavaszi országos pályaversenye.

Május 15. D. e. 10 óra. Tavaszi megyei közgyűlés.

A gőz- és kádfürdő mindennap reggeli 6 órától esti 7 óráig nyitva van; hűlgyek részére a gőzfürdő kedden és pénteken d. u. 5 óráig; ugyanazon napokon fél 6-tól 8 óráig este urak részére is.

— Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter dr. Löffler Armin ügyvédjelöltet és Fildán Emil világi kir. járásbírói joggyakornokot a nagybecskereki kir. törvényszékhez aljegyzökké nevezte ki.

— Két jubileum Temesben. Temesvárról írják: Tegnap volt 25 éve, hogy a vármegye szolgálatába lépett Kabdebo Gergely alispán. Ezt a jubileumot csöndesen, zajtalanul, de annál bensőbb ünnepélyességgel ülte meg a vármegye tisztikara. Az alispánt Lendvay Miklós tb. főjegyző, a „D. K.“ szerkesztője üdvözölte költői lendületű beszéddel, mire Kabdebo alispán meghatva mondott köszönetet s teljes megalégedését fejezve ki a tisztikar működése fölött, további odaadó buzgó munkálkodásukat kérte. Este társas vacsora volt. — A másik jubileum meg május havában lesz, a mikor Molnár Viktor dr. főispán jubilál. Temesvármegye törvényhatósági bizottsága tegnapi tavaszi közgyűlésén elhatározta, hogy a főispán beiktatásának tizedik évfordulója alkalmából május 28-án rendkívüli közgyűlést tart.

— Németh püspök kitüntetése. Németh József felsz. püspököt — a mint megírtuk — a király, huszonöt éves jubileuma alkalmából a II-ik osztályú vaskorona renddel tüntette ki. Spéth Károly dr. kanonokkal az élén a káptalan a központi papsággal tegnap délben tisztelettel Németh püspököt, a ki meghatottan mondott köszönetet az üdvözlésért. A kitüntetett püspököt még személyesen keresték föl őszinte üdvözléssel. A kitüntetést a hivatalos lap legközelebbi száma fogja publikálni.

— Május elseje. A május elseje Nagybecskereken csöndesen telt el. Nyoma sem látszott az előző esztendő viharos májusának, mert a munkások nagy része, a mely nem dolgozott, kivonult az erdőbe s ott csöndes mulatozással töltötte estig az időt. Semminemű rendzavarás nem fordult elő, a mi csakis munkásaink józan gondolkodásának tulajdonítható. Az időjárás már nem kedvezett annyira, mert folyton hűvös szél futt, néha csepegett az eső is, a mit azonban éppen nem érezték meg az erdő lombjai alatt mulatozók.

— A „nemzeti szövetség“ Pancsován. A nemzeti szövetség alakuló diszközgyűlésének előkészítő munkálata a különféle bizottságokban serényen folyik. Így a Romanez Mihály főgymnasiumi tanár elnöke alatt működő bizottság már elkészítette az ügyviteli szabályzatokat és azokat Lestyánszky János rendőrfőkapitány mint a szervező bizottság elnöke már felterjesztette a központba. Az ünnepi estélyt a rendező bizottság, melynek élén Barbierik Titus felső keresk. isk. tanár buzgólkodik mint elnök, a város legjobb műkedvelőit nyerte meg az estélyen való közreműködésre.

— **Versecz új főispánt kap.** Versecz város főispánja, Pálffy Elemér, aki Erdély Sándor volt igazságügyminiszternek a veje, amint ezt a délvidéken általánosan beszélnek, legközelebb megválik főispáni állásától és felmegy, hogy miniszteri tanácsosi állást foglaljon el Budapesten. — Mint a „Pancsovai Ujság“ írja: Temes megye főispánja Molnár Viktor lesz, ki Versecz városának is a főispánja.

— **A kereskedelmi és iparkamarából.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara szombaton tartotta meg évi közös ülést. Tedeschi János alelnök közli báró Daniel Ernő volt miniszter leiratát, melyben tudatja tárcájától való megválását, majd közli Hegedüs Sándor miniszter leiratát, melyben hivatalba lépése alkalmából a kamara üdvözlő iratáért köszönését nyilvánítja. A kamara és nyugdíjalap 1898. évi zárszámadásai jóváhagyattak. A vagyoni állapot az év végén 35.387 fnt 67 kr. volt.

— **A májusi ájtatosságok** ezentúl is úgy mint az előző években délután 5 órakor (és nem 6 órakor) tartják meg.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Strasser és König helybeli kereskedő cég, néhai Wattay Miklósné utáni koszorúvátság címén 25 fntot küldött az „Iskolagyermek barát“ segélyező egyesület céljaira, a mely adományért hálás köszönését fejezi ki ez uton is az egyesület elnöksége.

— **A májusi kerékpárverseny.** A nagybecskereki kerékpár-egyesület májusi pályaversenyére nagyban készülnek a fővárosi versenyzők s különösen a Fővárosi Kerékpár-Egyesület versenyzőgárdája fog nagy számban indulni. Eddig is számos jó hírű fiatal versenyző, köztük Katzer, Bauer nevezett a futamokra.

— **A verseci polgármester.** Versec város törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésén tárgyalta Seemayer János polgármester nyugdíjaztatás iránti kérvényét. A közgyűlés nem teljesítette a népszerű polgármester kérelmét, hanem újabb három havi szabadságidőt adott a polgármesternek azzal, hogy ha netalán időközben fontosabb ügyek merülnének fel, szabadságát megszakítani sziveskedjék.

— **Jótekonyság.** Torontál vármegye főispánja és alispánja meleg hangú köszönő levelet intézett Wittigshlager Károly pancsovai nyomdajelöltnek, ki a múlt évi inség alkalmával pénzzel, ruhával és élelemmel segítette a szegényeket.

— **Leforrázott gyermek.** Egy szegény ártatlan emberpalánta ismét áldozatul esett szülője vétkes gondatlanságának. Mint Kis-Oroszról írja levelezőnk Lazár Róza odaváló lakosnő főzés közben egy forró vízzel telt lábos telt a konyhában játszó 2 éves kis fiacskához közel a földre. A kis fiu egy ideig tovább játszott, de egyszerre valami végtelen véletlen folytán a lábosba esett. Az anyja rémséges sikoltással teljesen leforrázva húzta ki a kis gyermeket a forró vízből, úgy hogy a szegény kised másnap iszonyu kínok között adta ki lelkét. A gondatlan anya ellen a zombolyai járásbírósa megindította a büntető eljárást.

— **Sorozás.** A pancsovai sorozás eredménye a következő: Elővezetett az I. korosztályból 122, II.-ből 54, a III.-ból 44, a régebbiből 2, összesen 222. Ezek közül az I. korosztályból 30, II.-ből 3, III.-ből 4, régebbiből 1 soroztatott be katonának. Fegyverképtelennek találtatott az I. korosztályból 1, a III.-ból 40, a régebbiből 1. — Az eredmény nem kedvező, a mi satnyuló nemzedékről tesz tanúságot.

— **Madárpusztítás.** Tavaszkor, a mikor lombtalan és árnyéktalan világunkba a kis énekesek visszatérnek, nem egyszer van alkalmunk megfigyelnünk azt a vandalizmust, a melyet a fiatalok, tanuló ifjak, mesterlegények, inasok azokon követnek. Alig tér vissza a hasznos pacsirta, alig csattog a tülemüle, alig indul rovarpusztító munkára a többi énekes, már mindenféle ellenségekre találunk. Igazán csodálatos, hogy ép az ember, a ki oly sokszor panaszkodik halálanság miatt, a legszivtelenebb kegyetlenséggel pusztítja apró jölteveit. Iskolai szünnapokon, vasárnapokon a kiserdőben, szőlőkben, utak mentén egyre durrog a Flaubert, versenyre kelve pusztítják itt is, ott is az éneklő madarakat; spárgára kötik, vállukra fűzve, hencegve viszik végig az utcákon a jobb érzésű emberek megbotrántoztatására, a kertész, föld- és szőlőműves nagy kárára az éneklők nagy seregét. A rendőrségnek, a kinek oly sok mindenre kiterjed a figyelme, figyelmebe ajánljuk a sok Flaubert-et, mert maholnap még a madár sem jár erre.

— **Pünkösdi multság.** A „Nagy-Becskekereki Polgári Dalegyelet“ a Kaszinó termeiben, ifj. Rendla Ferenc egyleti karnagy vezetése alatt. 1899. évi május hó 22-én, azaz pünkösdi másodnapján tombolával és táncsal egybekötött dalestélyt rendez. Belépti díj személyenként: Előreváltva 40 kr., a pénztárnál 50 kr. Kezdeté 8 $\frac{1}{2}$ órakor. A műsor a következő: „Beszéd“, A dalról és dalegyeletünk alakulásáról Szabó Károlytól. — „Győzelmi dal“, kar Huber Károlytól. „Liedes Freiheit“, kar Marschner H.-tól. — „Távolban“, bariton-szólo Möhring F.-tól, éneklő Jung István. — „Waldandacht“, kar tenor szóloval Abt Ferenctől, a szólo éneklő Jakob Mihály. — „Der Raritätensammler“, élces magánjelenet zongorakísérettel K. Maxstadtól, előadja Jung István. — „Béka Cantate“, tréfa s kar C. Hennigtől — Tombola kisorsolás.

— **Katonaszökevény.** Jó Balassi Bálint és Amadé László talán nem irtak volna olyan szép, lelkes dalokat a gyöngyöletről, ha tudják, hogy oly nagyon vágyakoznak tőle szabadulni. Egyszer a szerelem, másszor a kemény fegyelem, de — a mint mondják, — igen sokszor a profont az oka, hogy a szomszédból hozzánk jönnek a szerb hadsereg fiai. Minden hónapban átevez egy-egy, ki megunta a dicsőséget. Most Stefanovics Dragutin szökött át a belgrádi váról. Még csak ujonc volt. Csak most tett esküt; de attól annyira megijedt, hogy Pancsováig meg sem állt. A nagy ijedség után néhány napig itt pihen innen aztán az ország belsejébe fogják kisérni.

KÖZGAZDASÁG.

A megyei gazdasági egyesület igazgató-választmányi ülése.

A megyei gazdasági egyesület igazgató-választmánya ez évi április 29-én d. u. 3 órakor tartotta negyedévi rendes igazgató-választmányi ülést Nagy-Kikindán a Felső Torontáli Armentesítő Társulat tanácstermében.

Jelen voltak: Gróf Csekonics Endre v. b. t. tanácsos elnök, Baár József, Babics József, dr. Bogdán Zsivkó, gróf Csekonics Pál, Daniel Ferenc, Damaszkín Arzén, dr. Dellimanics Lajos, Engelsmann Lajos, Herczogh Hugó, Jankó Ágoston, Kikindai Béla, dr. Lederer Sándor, Marton Andor, dr. Pap Géza, Petrásch György, Rónay Ernő, Rónay Jenő, Solymos Gusztáv, Schwarze Eberhard, Schulte Vilmos, Telecsky Risztó.

Gróf Csekonics Endre elnök a megjelenteket üdvözölvén, az ülést megnyitja, melynek első tárgya volt, hogy az egyesület igazgató-választmánya vállaljon garanciát a földmívelésügyi miniszterium által a Kis-Komlós községbeli kisgazdáknak tehének bevásárlására nyújtandó 8000 fntnyi kölcsönnek pontos törlesztésére vonatkozólag.

Miután ismertette, hogy a Kis-Komlós megalakult tejszövetkezet tette szükségessé, hogy az egyesület a földmívelésügyi miniszteriumtól említett kölcsönnek a nyújtását kérelmezze, s mert akiknek a kölcsön nyújtatni fog, azok mind jó anyagi viszonyok között levő telkes gazdák, ennél fogva az igazgató-választmány gróf Csekonics Endre, Babics József, Rónay Jenő, Marton Andor és dr. Pap Géza hozzászólása után a kölcsön pontos törlesztéséért a garanciát elvállalta.

A tárgysorozat II. pontja volt a módosított alapszabályoknak a bemutatása. Ezen pontnál Solymos Gusztáv ajánlja, hogy a titkár által elkészített módosításokkal fogadtassék el az új alapszabály-tervezet, mely az egyesületi Ertesítőben is közzé volt már téve. A választmány az új alapszabály-tervezetet elfogadta.

Ezután tudomásul vette az igazgató-választmány Marton Andor titkár jelentését a miniszteriumoktól, társaságoktól és hatóságoktól érkezett leiratokról, rendeletekről és felterjesztésekről s miután az egyesület folyamatban levő egyes munkálatainak az elreferálásáról eltekintett a választmány, következett a tárgysorozatnak az utolsó pontja, az indítványok beterjesztése. Ennél a pontnál Solymos Gusztáv igazgató-választmányi tag nyújtott be indítványt, hogy írta fel az egyesület a miniszteriumhoz a tago-

sítások érdekében. Solymos indítványára módosításokat nyújtott be dr. Bogdán Zsivkó, melyhez a választmány is hozzájárult oly formán, hogy a titkár bizassék meg az elhangzott propositio értelmében a felterjesztés elkészítésével.

Ezután a tárgysorozat kimerítettén, gróf Csekonics Endre elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Damaszkín és dr. Bogdán választmányi tagokat kéri fel, az igazgató-választmányi ülést bezárja s nyomban megnyitja a Torontál megyében létesítendő cukorgyár kreálása érdekében küldött bizottságnak az ülést s egyben felkéri dr. Lederer Sándor igazgatót, ki a létesítendő gyár finanszírozása érdekében utazott le a gyűlésre, hogy javaslatát terjessze elő.

Dr. Lederer Sándor mielőtt a tovább teendőkre javaslatot tette, a következő kérdéseket terjeszti elő:

I. Alkalmos-e Torontál megye a cukorrépa termelésre s minő cukortartalmát polarizál a torontál megyei cukorrépa?

II. Van-e elegendő terület Torontál megyében a cukorrépa termelésére, s hogy mintegy 60 kilométer sugáru körzetben termelhető lesz-e a gyár számára előirányzott 5–6 ezer holdnyi területen a cukorrépa?

III. Van-e alkalmas hely a gyár felállítására, ahova a méz, szén és a termelt répának a beszállítása, valamint a répaszeletnek visszashállítására egyszerűen és könnyű módon eszközölhető?

IV. Mezőgazdasági vagy ipari cukorgyárat óhaj-e kreálni a gazdasági egyesület, avagy vegyeset, t. i. mezőgazdasági és ipari cukorgyárat?

Rónay Ernő a felvetett kérdésekre a következőkben adja meg a választ:

Ad I. A torontál megyei gazd. egyesület már két éven keresztül termelt cukorrépat a vármegyében, éppen azért, mert már két év óta húzódik a gyár kreálásának az eszméje, ennél fogva határozottan állíthatja, hogy a torontál megyei cukorrépa minőség tekintetében magasan felette áll a csanád megyei cukorrépának.

Ad II. A cukorrépa-termelésre előirányzott 5–6 ezer holdnyi terület a gyárnak biztosítva leendő és pedig kívánatra akár 60 kilométer sugáru körzetben is, amennyiben Nagybecskerek, hol a gyár létesítése terveztetik, ezen kívánt feltételnek teljesen megfelel. De megkülönböztetve a távolság semmi szín alatt sem idézhet elő akadályt, mert a távolabbról szállítandó répára a T. H. É. Vasutak refakciákat fognak adni s általában a legkedvezőbb tarifát fogják egybeállítani.

Ad III. A helyre vonatkozólag Nagy-Becskekerek a kívánt feltételeknek teljesen megfelel.

Ad IV. A létesítendő cukorgyárat mint iparit és mezőgazdaságit óhajta felállítani, vagyis a vegyes rendszerűt ajánlja.

Baár József. A répa-termelés meghonosításában nehézségeket lát s fél, hogy a cukorrépa termelés a buza termelésének rovására fog történni s nem reméli, hogy az előbbi akkora jövedelmet fog szolgáltatni mint az utóbbi.

Dr. Pap Géza szintén ettől fél s egyszerűsmind felveti azt a kérdést, vajjon alkalmasak-e jelenleg a viszonyok a cukorgyár létesítésére, mert úgy tudja, hogy a cukorgyárakra jelenleg nehéz idők járnak.

Rónay Ernő felszólalásában eloszlatta Baár Józsefnek és dr. Pap Gézának aggályait a cukorrépa termelésére vonatkozólag s kimutatja, hogy még pesszimista számítással is nagyobb tiszta jövedelmet szolgáltat a cukorrépa, mint a buzatermelés és végül határozottan állítja, hogy Torontál megyében a cukorrépa a buzának jó előveteményét képezheti, feltéve, ha az a kellő időben szedetik fel s ezt annál is inkább állítja, mert a cukorrépának Torontálban a legmegfelelőbb szedési időszaka aug. 15-től okt. 15-ig tart.

Dr. Lederer Sándor szintén osztja Rónay Ernő által mondottakat s e tekintetben külföldi és hazai példákra utal. Arra a kérdésre pedig, hogy alkalmasak-e a viszonyok jelenleg cukorgyár felállítására, határozottan igennel felel s e tekintetben hivatkozik Oroszországra, hol állami

Sz. 2. 300. 309. 316. 317. 328. 334. 341. 353. 405. 447. 538. 556. 643. 415. 433. 652. 440. *449. 500. 512. 521. 531. 541. 559. 607. 614. 622. 635. 637. 643. 900. 125. 814.

Sz. 302.

309. 410. 417. 423. 436. 447. 1038. 538. 643. 453. 506. 512. 523. 533. 551. 556. 737.

Ve. 524.

250. 254. 258. 302. 306. 310. 324. 329. 345. 350. 359. 416. 437.

Ér. Csak minden kedden, pénteken és vasárnapon közlekedik.

állók 3 van közv ideg

támogatás mellett legújabbán 26 cukorgyár kreáltatott s hogy Olaszország is folyton cukorgyárak létesítésén fáradozik.

Rónay Jenő. Hosszasan kifejti, hogy egyebektől eltekintve a mezei munkások érdeke határozottan kívánja a cukorgyár létesítését, mert ugymond Torontálmegyében sok a mezei munkás, s ennek bebizonyítására hivatkozik arra, hogy 2 évvel ezelőtt az aratási időben ezer munkásnak idegen vármegyékben kellett keresni aratást, ennél fogva a maga részéről határozottan a cukorgyár létesítése mellett foglal állást.

Gróf Csekonic Endre. Az elhangzott beszédekből konstatálja, hogy dr. Léderer Sándor igazgató által felvetett négy kérdés közül a három elsőre nem forog fenn aggály, ennél fogva határozottan kimondja, hogy az előfeltételek a cukorgyár alakítására vonatkozólag Torontálmegyében, illetőleg annak székvárosában Nagybecskerekben megvannak és hogy a viszonyok a vegyes cukorgyár alapítását javasolják s ennek folytán felkéri dr. Léderer Sándor igazgatót, hogy terjessze elő javaslatát a gyár finanszírozására vonatkozólag is.

Dr. Léderer Sándor. A cukorgyár Nagybecskerekben létesítenék és pedig oly formán, hogy az naponkénti 6-7 ezer, successive 8-10 ezer q. cukorrépa feldolgozására bázisoztatnák, mely megfelel 5, successive 9 ezer hold évenkénti cukorrépa termelésnek. A gyár csupán mint nyers cukorgyár létesítenék finomító nélkül s tőkéje 1 millió 200 ezer frt, melyből a gyár építési és berendezési költsége 900 ezer frtot venne igénybe, 300 ezer frt pedig mint forgó tőke szerepelne. A gyár azért nem lenne finomítóval ellátandó, mert a finomító felállítására nagyon költséges, ez esetben 3 millió frtra lenne szükség a gyár alapításához. Már most az a kérdés, hogy miként teremtessek elő az 1,200.000 frt? A maga részéről elvállalja a 700 ezer frtnak az előteremtését, 500 ezer frtot pedig a gazdáknak kell összehozni oly formán, hogy ötezer drb. 100 frtos értékű részvények lennének kibocsátandók a gazdák általi jegyzés céljából; a részvénytulajdonosok azonban részvényeiket részvényre is fizethetnék.

Schwarze Eberhard. Híve a cukorgyár alakításának, azonban csak oly módon, ha azt a gazdák tisztán önmaguk alapítják, vagyis ha tisztán mint mezőgazdasági cukorgyár fog az létesítenéni a gazdák pénzén, nem pedig vállalkozók pénzén, mert csak az előbbi esetben láthatja a gazdák érdekeit teljesen biztosítva.

Rónay Jenő. A mai viszonyokat még nem látja arra alkalmassá, hogy tisztán mezőgazdasági alapon állítsassék fel a gyár, ajánlja ennél fogva dr. Léderer Sándor tervezetének az elfogadását, vagyis hogy a cukorgyár vegyes alapon létesíttessék.

Babics József. Szintén Rónay Jenő nézetét osztja, ajánlja ennél fogva, hogy választassék egy szűkebb bizottság, mely dr. Léderer igazgatóval történt kölcsönös megállapodás alapján intézzen felhívást a gazdaközönséghez részvények jegyzésére s ezen felhívásban foglaltassék benne mindjárt a létesítendő gyár szabályzati terve is, a cukorrépa termelési szerződési minták s végül egy rovatos jegyzék a részvények jegyezhetőségére.

Gróf Csekonic Endre felveti a kérdést, hogy elfogadják-e a választmány Babics javaslatát, a mi megtörténvén, a szűkebb bizottság tagjaiul megválasztattak: Rónay Ernő, Rónay Jenő, dr. Dellimanics Lajos, Tallián Béla, Winckler Ignác, Damaszkín Arzén és Babics József, a bizottságnak hivatalbóli tagja: Marton Andor titkár.

Miután a cukorgyár ügyére vonatkozó összes kérdések letárgyaltattak, gróf Csekonic Endre köszönetet mond dr. Léderer Sándor igazgatónak tanulságos előterjesztéseért, ugyszintén az ülésen való megjelenéseért s ezt midőn még a többi tagoknak is megköszöni, az ülést este 6 órakor a jelenlevők élénk éljenzése kíséretében bezárta.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 2-án.

Budapest, május 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén folytatta a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

A szószék-szakasz ellen Meszlényi, Juriss, Komlóssy és Visontai szólaltak fel, mellette Polónyi Géza.

Audiencia.

Budapest, május 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ferenc Ferdinánd főherceg ma fogadta Szabó kuriai elnököt, Khuen-Héderváry bánt, gróf Zichy Jenőt, Beniczky főispánt, Gromon államtitkárt, Czorda Bódog kuriai másodelnököt, Rakovszky államszámvevőszéki elnököt, Wekerie Sándort, Battyány Istvánt, Tarkovics államtitkárt, Bohus és Harkányi főrendiházi tagokat, gróf Apponyi Albertet, gr. Tisza Istvánt, Márkus főpolgármestert, Halmos polgármestert, Rudnay Béla főkapitányt és másokat.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, május 2. (A „Torontál” ered. távirata.) Párisból jelentik: Du Paty de Clam a semmitűszék előtti vallomásaiban azt állítja, hogy mindig felsőbb utasításra cselekedett.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. május 2.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	100 kilogr. ára		kilós	100 kilogr. ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	6	76	8.55	80	9.05	9.15
Tiszavidéki	76	8.75	08.85	80	9.20	9.45
Pestvidéki	76	8.60	8.70	80	9.15	9.25
Bácskai	76	08.70	8.80	80	—	—

		kilós	
	ó	70-72	7.05
Rozs	elsőrendű	—	7.70
”	másodrendű	—	6.90
Árpa	takarmány	60-62	6.20
”	égetni való	62-64	6.60
”	sörfőzésre való	64-66	7.40
Zab	—	39-41	5.80
Tengeri	bánsági	—	4.45
”	másnemű	—	4.35

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekéről.

Érvényes 1899. május hó 1-től.

Érkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Temesvár felől: délelőtt 11.38, délután 5.36, éjjel 10.29.

Pancsova felől: délelőtt 10.33, délután 5.58.

Zsombolya, Alibunár és Versecz felől: reggel 8.49, éjjel 10.29.

Zsombolya felől: (keskenyvágányu pályaudvar) délelőtt 10.45, este 6.27, éjjel 10.21.

Csősztelek felől: reggel 6.24, (csak minden kedden, pénteken és szombaton.)

b) a nagybecskerek (nknbt) pályaudvarra:

Budapest, Nagy-Kikinda felől: reggel 7.52, délután 4.45, éjjel 10.22.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Temesvár felé: éjjel 3.00, délelőtt 10.00, délután 4.31.

Pancsova felé: reggel 8.02, este 6.20.

Alibunár és Zsombolya felé: reggel 3.00, délután 4.31

Versecz felé: reggel 6.15, délután 4.31.

Zsombolya felé: (keskenyvágányu pályaudvar) reggel 5.05, délután 2.00 este 7.05.

Csősztelek felé: éjjel 2.50 (csak minden kedden, pénteken és szombaton.)

b) a nagybecskerek (nknbt) pályaudvarról:

Budapest, Nagy-Kikinda felé: reggel 5.45, délelőtt 11.49, este 7.05.

Hirdetések.

464. B. v. k. szám 1899.

418-1.1

Arverési hirdetmény.

Közhirre tétetik, miszerint a tekintetes nagybecskereki kir. járásbírósnak 1896. évi 21694. szám alatt kelt végzése folytán Torontálmegye arvaszéke részére, Szerb Elemér község mint erkölcsi testületnél 89 forint 94 kr. és jár. iránti kielégítési végrehajtás útján 1897. évi febr. 20-án lefoglalt, 370 frtra becsült 2 drb. tenyészbika és egy tűzmentes pénzszekrényből álló ingóknak alperes község községházán birói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladatása 1899. évi hó május 6-ik napjának délelőtti 11 órájára tüzetett ki az 1899. évi V. 617/2. sz. a. k. végzés alapján.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, ugy az esetben is, ha elsőbbségük bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs, miszerint az 1881. évi LX. t.-c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéseig alólirhoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölöslegére fognak utasítani.

Kelt N.-Becskerekben, 1899. évi április 16-án.

Kiss,

kir. bir. végrehajtó

Pályázati hirdetmény.

A bégaszentgyörgyi irnok-végrehajtói állás, mely 500 frt évi fizetés és szabad lakással van díjazva, üresedésben van. Ajánlatok az eddigi gyakorlatról szóló bizonyítványokkal alólirtothoz intézendők.

Orsó Gáspár,
jegyző.

405-3.3

2482. k. i. számhoz 1899.

415-1.1

Hirdetmény.

A városi tanács kezelése alatt álló alapok és pénztárak 1898. évi számadásai ezennel a mai naptól számítva 15 napi közzemlére kitétetnek és ezen idő belül azok a városi számvevőség hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1899. évi április hó 27-ik napján.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

Tavaszi gallérok, a legújabb facon szerint a legolcsóbbtól a legfinomabbig a legnagyobb választékban Kovács Gedeonnál Nagy-Becskerekben.

438. b. v. szám 1899.

413-1.1

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a török-becsei tekintetes kir. járásbíró V. 504/1. polg. 1899. számú végzése által Deutsch Emil és Lipót budapesti cég végrehajtató javára, Antonio Peszavento törökbecsei kordés ellen 380 frt tőke, ennek 1899. évi január hó 2. napjától számítandó 6% kamatai s eddig összesen 90 frt 28 kr. perköltség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 350 frtra becsült 7 db kordés ló és lószerszámból

álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 504/2. polg. 1899. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis a török-becsei nagyreuten leendő eszközölésére 1899. évi május hó 12-ik napjának d. u. 5 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóság ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Török-Becsén, 1899-ik évi április hó 22. napján.
Rankovits István,
kir. bírósági végrehajtó.

23774. szám. 1899.

406-3.3

Pályázati hirdetés.

A zombolyai „Erzsébet“ közközhírnél rendszeresített irnoki állás betöltendő lévén, felhívom mindazokat, a kik ezen évi 400 frt fizetéssel és 100 forint lakbérrel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy iskolai képzettségüket, eddigi alkalmazásukat s életkorukat igazoló és az 1883. évi II. t. c. 19. §-a alapján pályázati kérvényüket f. évi május hó 15-ik napjáig hozzám annál inkább benyújtsák, mivel később érkező kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagybecskerek, 1899. évi április hó 27-én.

Dr. Dellimanics,
alispán.

3779. alkvi szám 1899.

410-1.1

Árverési hirdetés.

A törökbecsei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a perjámos—haulikfalvi takarékpénztár végrehajtónak Jaksity Nitya és Jaksity Dána karlovai lakosok végrehajtást szenvedők elleni 150 frt iránti végrehajtási ügyében a magyar jelzáloghitelbank által 1898. évi november hó 4-én 11548/110. 1898. szám alatt beadott utóajánlat folytán területén levő Karlova község határában fekvő a karlovai 1575. számú tjkvben A I. 1—5 és 8—10. sorsz. 1551/71, 1551/72, 1551/73, 2877/c. e/16, 3268—3278/110, 3288/114 és 3288/117. hrsz. alatt foglalt ingatlanok a C. 1—4. alatt bekebelezett zálogjogok épségben hagyása mellett 1174 frt 80 kr. utóajánlati árban 1899. évi május hó 20-ik napján délelőtt 9 órakor Karlova község-házában árverés alá fog becsájtatni és a kikiáltási áron alul is el fog adatni azzal, hogy az árverés napjától fogva az überlandiális (maradvány) földek után lejárandó váltásig tartozása vevőt fogja terhelni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én kelt 3333. sz. Igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelölt és óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedése után 30 nap, a második 60 nap, az utolsó 90 nap alatt, mindig az árverés napjától számítandó 5% kamattal együtt a török-becsei kir. adóhivatal, mint letéti pénztárnál szabályszerű letéti kérvény kapcsán lefizetni és a vételár után járó kincstári illetéket viselni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Kelt Török-Becsén, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál, 1899. évi április hó 12. napján.

Szabó,
kir. aljárásbíró.

PERMETEZŐ FECSKENDŐK

jótállás mellett

„CORNÉLIA“

védjegyü.

Ujonnal javított szerkezettü

„CORNÉLIA“-PERMETEZŐ

níkelezett részekkel.

Vermerol-féle rendszer.

Olcsón kapható:

Daun Gyulánál,

Nagybecskereken. 403-9.2

A fecskendő ábrája előlről.

A fecskendő ábrája alulról.

„RUSZANDA“ iszapfürdő

Melencze községben, Torontálmegyében, vasuti állomással, az idény ez évi május hó 1-én görög naptár szerint kezdődik.

A fürdőnek szépen berendezett, többnyire akácfákkal beültetett parkja van, a parkban 3 szálloda van, 58 divatosan bebutorozott vendégszobával, jó vendéglő, gyógyterem, nagy étteremmel s mulatságok tartására alkalmas terem mellékhelyiségekkel. A parkban naponkint állandóan zene játszik, hideg s meleg iszapfürdők kádakban mérsékelt árral.

Ezen fürdő gyógyít: mindenekelőtt görvélykórnál (scrophulosis) s ennek minden alakjánál: mirigydaganatok, bőrfekélyek, csontbántalmaknál stb., rheumatizmus és köszvény; megkeményedések és merevségek, mint előre haladt gyuladások következményeinél (dagadt- és merev ízületek s inaknál, csonttöréseknél); az egyes tagok hasznavehetetlensége, s általában olyan bántalmaknál, melyek hiányos beidegzés vagy izzadmány gyülemnek következményei; idült sebek és fekélyeknél, különösen melyek csontbántalmaknál (Caries, Necrosis) mutatkoznak; idült bőrbántalmaknál, különösen száraz ecema (izzag) Prurigo és Psoriasisnál; idegbántalmaknál s főleg az idegekben rejlő fájdalmaknál; üreges szervek izzadmányainál; nőknél a rendetlen és mértéken felüli vérvesztéseknél, hacsak nem új képletek által okoztatnak.

Közelebbi értesítéseket, nemkülönbön prospektusokat bérmentve küld Melenczén, 1899. április hó 28-án

a fürdő igazgatósága.

412-2.1

Aki mer, az nyer!

A 100000 számból kell, hogy 50000 kihúzzassék!!!!

A legnagyobb nyeremény egyetlen egy millió korona!!!!

Cégemnek ezen általánosan ismert mottója t. feleimmel szemben az eddigi sorsjátékoknál annyira bevált, hogy feljogosítva érem magam a most megkezdődő IV. sorsjátékban való részvételre felhívni. A szerencse által különösen kedvelt főgyűjtő-démben eddig a 60.000, 40.000 és több 10.000 koronás nyeremény nyerezeit, összesen pedig több mint egy fél millió korona.

Legközelebbi húzás
(I. oszt.)
1899. május 18. és 19-én.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:
Egy egész egy fél egy negyed egy nyolcad
6 frt 3 frt 1frt 50 kr 75 kr.

A megrendelések intézendők: a m. kir. szab. osztályú sorsjáték fő-elárusítójának

Sternberg József bankházához Budapest

II. Teréz körút 6. sz.

300
309
316
317
328
334
341
353
405
417
528
532
632
415
433
632
440
*449
500
512
521
531
541
559
607
614
622
635
637
643
900
125
814
Sz
302.
309
410
417
423
436
447
1038
538
643
453
506
512
523
533
551
556
737
Vé
524
250
254
258
302
306
310
324
326
341
351
354
411
431
Érk
Csak minden kedden, pénteken
és vasárnapon kiadatik
állól
2
van
köz
ideg